

20210120 Notitie offertetraject HIS'en

Aanleiding

Aanleiding van deze notitie is om een onderbouwing te geven van de beleidskeuze om voor een onderhandse gunning te gaan tbv de benodigde aanpassingen in de HISsystemen, en om kennis te nemen van de daarbij behorende risico's en de mogelijke consequenties zodat helder is waar we akkoord op geven.

Samenvatting

VWS is genoodzaakt akkoord te gaan met de onderhandse gunning aan de HIS'en tbv de benodigde aanpassingen in de HISsystemen voor de vaccinatiestrategie en RIVM hiertoe opdracht te geven. RIVM verzoekt in opdracht van VWS de eigenaren van de HIS'en tot het indienen van een offerte. In casu is er geen mogelijkheid om de offertes te weigeren, en zal VWS de geoffreerde kosten moeten dekken.

Eerder zijn RIVM en VWS overeengekomen om een vast bedrag te vergoeden van 5.12b per HIS leverancier voor de benodigde aanpassingen. Dit zorgde voor onrust bij de HIS leveranciers, omdat zij hadden verwacht dat ze reële kosten vergoed zouden krijgen, er is impliciet al bestuurlijk/politiek besloten om de geoffreerde bedragen te aanvaarden. Gezien de bijzondere situatie, de snelheid waarmee de veranderingen gereed moeten zijn en aangezien de HIS leveranciers de enige partijen zijn die de aanpassing kunnen doorvoeren is er voor gekozen over te gaan op het vergoeden van reële kosten via offerteverzoeken. De bedragen in de offertes verschillen sterk en lopen hoog op (soms 5.12b), en er is de verwachting dat dit een precedent zal scheppen waardoor deze financieringsroute ook voor toekomstige projecten zal worden verwacht door de HIS leveranciers. Echter, hebben we op dit moment geen keus en zullen we hieraan moeten voldoen.

Toelichting

Onderstaande betreft de aanpassingen van de HIS'en ten behoeve van het selecteren, oproepen en registreren in het bronsysteem. Ook voor het koppelen van het CIMS zullen de HIS'en aanpassingen moeten maken. Er zijn in Nederland 10 aanbieders van HIS-systemen en deze moeten allemaal een kleine aanpassing inbouwen in hun bestaande systeem zodat alle huisartsen in Nederland van een aangepast HIS-systeem gebruik kunnen maken. Deze IT-bedrijven (eigenaren van de HISsen) moeten conform afspraak en toezeggingen hiervoor een vergoeding ontvangen.

Ervaring met de pneumokokkenvaccinatie vorig jaar heeft geleerd dat de door de HIS'en geoffreerde begrotingen ten aanzien van vergelijkbare aanpassingen enorm uiteen liepen. Van 0 euro tot 5.12b.

Op basis van deze ervaring heeft het RIVM destijds geadviseerd om de HIS'en ieder een gelijke vergoeding aan te bieden. Een eenmalige vergoeding voor het urgente karakter van de opdracht. In feite een soort stimuleringsbonus om onder grote tijdsdruk deze opdracht voorrang te geven. Huisartsen betalen voor gebruik van hun HIS. Aanpassingen in de systemen zijn in feite onderdeel van de normale werkzaamheden van een HIS waar de huisarts voor betaald. VWS en RIVM zijn na overleg op een bedrag van 5.12b per HIS uitgekomen.

Maar, deze afspraak zorgde voor onrust bij de HIS'en omdat er in de loop van de tijd impliciet al bestuurlijk/politiek besloten is om de geoffreerde bedragen te aanvaarden. Met deze toezegging is de mogelijkheid tot financiering via een tarief komen te vervallen. Om die reden is er gekozen voor een onderhandse gunning, net als destijds bij de pneumokokken. Dit komt er op neer dat het RIVM in opdracht van VWS de eigenaren van de HIS'en verzoekt tot het indienen van een offerte, zodat VWS weet welke kosten er vergoed moeten worden. Deze aanpak zorgt voor een snelle start met de aanpassing. Een andere keuze dan financiering via onderhandse gunning door het RIVM maakt het onmogelijk om aan de afspraken te voldoen en zal tot vertraging van de vaccinatiestrategie voor COVID-19 leiden.

De keuze voor onderhandse gunning brengt de nodige (juridische) risico's met zich mee, hieronder worden deze kort toegelicht, voor meer informatie zie Bijlage 1 Memo tbv financiering HIS'en (ten tijde van de pneumokokken aanpassing).

Juridische risico's:

- De opdracht tot het aanpassen van de HIS'en tegen betaling moet worden aangemerkt als een aanbestedingsplichtige overheidsopdracht die in beginsel (Europees) moet worden aanbesteed. De vraag is of de Aanbestedingswet een uitzondering kent om in deze specifieke situatie de opdrachten direct onderhands aan de HIS'en te gunnen. Het RIVM heeft bij de pneumokokken geadviseerd om hiervoor gebruik te maken van de uitzondering 'technische redenen', hetzelfde argument geldt voor COVID-19.
- Een beroep op technische redenen is alleen mogelijk als er slechts één onderneming is die de opdracht kan uitvoeren, dit kan alleen als er geen redelijk alternatief bestaat en het ontbreken van mededinging niet het gevolg is van een kunstmatige beperking van de voorwaarden van de aanbesteding.
- In casu moeten de HIS'en worden aangepast. De HISsen zijn in eigendom van marktpartijen (een aantal softwarebedrijven), en zij krijgen vervolgens betaald voor de aanpassing van hun systeem.
- Juridisch kwetsbaar is dat:
  - o de HIS'en nooit zijn aanbesteed, dus de markt is nooit betrokken bij de aanbesteding van de HIS'en.
  - o de HISsystemen theoretisch gezien niet uniek zijn; het zijn immers geen ICT technisch zodanig gecompliceerde systemen die door geen enkele andere aanbieder zouden kunnen worden gerealiseerd en/of ook zouden kunnen worden aangepast.¹
- Dat maakt een beroep op technische redenen niet erg sterk maar is dit de route die het meest past bij de beleidswensen.

Daarnaast spelen ook de volgende risico's:

- De HIS'en zijn commerciële partijen.
- Deze opdrachten inclusief opdrachtwaarde dienen gepubliceerd te worden.
- De HIS'en die niets of minder geoffreerd hebben kunnen zien/berekenen wat concurrenten hebben ontvangen.
- Deze factoren samen maakte de vergoeding een complex en inkooptechnisch ook enigszins risicovol traject, het RIVM maakt zich zorgen oa. om reputatieschade.
- Aanpassingen in de systemen zijn in feite onderdeel van de normale werkzaamheden van een HIS waar de huisarts voor betaald, maar we scheppen nu een precedent waarbij ze veel geld kunnen vragen voor dergelijke aanpassingen.
- De HIS'en zullen nog aanvullende, meer ingrijpende aanpassingen moeten maken tbv het koppelen van de HIS'en aan het CIMS. Hiervoor zullen zij opnieuw een offerte indienen, de verwachting is dat deze bedragen nog veel hoger zullen uitvallen.

De ontvangen offertes lopen sterk uiteen, tussen de 0 en **5.12b**. Deze bedragen zijn vergelijkbaar met de bedragen die gevraagd zijn voor de aanpassing voor de pneumokokken, ook daar vonden RIVM en VWS de bedragen erg hoog. DI heeft aangegeven ook vraagtekens te hebben bij de gevraagde bedragen en benodigde werkuren. Maar:

- De HIS'en zijn de enige partijen die deze aanpassingen kunnen maken
- De HIS'en zijn verteld dat zij alle reële kosten gedekt zullen krijgen
- Het tijdsplan is heel kort, er is geen andere reële oplossing
- De HIS'en weten dat wij ze nodig hebben en dat we geen keus hebben
- Sommige HIS'en zijn al klaar met de aanpassingen
- Consequentie van afzien van de offertes is dat huisartsen niet kunnen selecteren, oproepen of registreren, dit is geen optie.

Gezien de uitzonderlijke situatie waarin wij ons met de huidige pandemie bevinden, is dit de route die het meest past bij de beleidswensen en de maatschappelijke en politieke vraag naar het zo snel als mogelijk uitvoeren van de vaccinatiestrategie. Daarnaast zijn de HIS'en de enige partijen

¹ In theorie is het dan ook mogelijk dat een andere aanbieder op de gunningsbeslissing reageert, en aangeeft (middels reactie of een rechtszaak) ook in aanmerking te willen komen voor een opdracht tot het aanpassen van een systeem. Aangezien het RIVM alle IT-bedrijven die in Nederland HISsystemen leveren heeft verzocht om een offerte, lijkt de kans dat deze situatie zich voordoet in de praktijk zeer minimaal.

die de aanpassingen kunnen doorvoeren en zijn ze al begonnen met de aanpassingen, en sommige zijn al gereed.

Bovenstaande punten overziend moet VWS akkoord met de financiering van de aanpassing van de HISsen via onderhandse gunning door het RIVM, waarbij de geoffreerde bedragen gehonoreerd zullen moeten worden.